

Louise. Un conte sobre la felicitat – Jordi Coca

Després dels deliris textualistes que van marcar el seu debut, gran part dels membres de la Generació dels Setanta s'han deixat endur per les ambigües consignes de la professionalització i s'han dedicat a la literatura de gènere (juvenil, policíaca...), finalment acomodats en el que en un primer moment podia semblar renovació o transgressió. Part d'aquella generació, però, ha continuat buscant una veu pròpia i ha mantingut el compromís de crear una obra personal, no estandarditzada i -per això mateix- minoritària. Un dels membres més interessants d'aquesta segona via és Jordi Coca (Barcelona, 1947), que recentment, seguint la pràctica habitual d'oferir una novetat immediatament abans de la nomenació com a Escriptor del Mes, ha publicat la novel·la curta *Louise*, subtitulada *Un conte sobre la felicitat*.

En la *Filosofia de la composició*, Edgar Poe va establir que el to preferent amb què s'expressa la bellesa és el de la tristesa -més concretament, la malenconia-; preferència que explica que la felicitat resulti menys atractiva des del punt de vista literari, per la qual cosa, i coneixent la seva autoexigència, no és estrany que sigui el tema que ha triat Jordi Coca en el seu últim llibre. En efecte, les pàgines inicials de *Louise* mostren el buit vertiginós de la felicitat: Louise, una professora universitària d'origen nord-americà que viu a Barcelona, es troba en pau amb ella mateixa, satisfeta de la seva feina, del seu matrimoni, de la seva casa, i el lector assisteix atordit a tanta felicitat i tanta insignificança.

Louise es basta a ella mateixa: les desgràcies dels altres li serveixen per acontentar-se i felicitar-se més de la seva sort, exactament al contrari d'aquell príncep rus que es lamentava que mai seria feliç mentre no ho fossin els seus semblants. La de Louise és una felicitat estàtica, autocontinguda, amb uns pocs objectius discrets i assolibles. Si a això hi afegim l'asèpsia exquisida del narrador, fins ben entrada la novel·la el lector viu amb certa distància les cabòries d'aquesta dona que és feliç perquè la cortina lliga amb els mobles, i que al vespre mira les notícies i assenteix en silenci quan el seu marit comenta: «Estem bojos de queixar-nos». La desgràcia és per a ells, més que motiu d'escàndol o d'estímul, una matèria «incomprensible» (la incomprensió és tan inactiva com la mena de felicitat que caracteritza la protagonista).

L'únic record trist que té Louise és el de la seva mare abandonant la llar quan ella era una nena. En contraposició al gust per la quietud del pare i la filla, la mare era una lectora incansable d'*A la carretera*, de Jack Kerouac, i es moria d'avorriment amb una família i uns veïns tan autocomplaguts. La insatisfacció la rosegava; finalment va abandonar Boston per anar a la dinàmica Nova York.

A part d'aquest record, però, Louise té un maldecap: dubta si serà sempre feliç, si li

sobrevindrà una desgràcia imprevista. L'únic núvol que pertorba la seva felicitat és que no estigui garantida per sempre. Aquest petit dubte la decideix a abandonar la seva immobilitat: Louise viatja de Barcelona a Boston per aclarir-se les idees. Allà els dubtes creixeran, sobretot després d'una experiència amb un personatge que li mostra una visió de la realitat que ella desconeixia. Al capdavall, potser el moviment, el canvi, és una via ben lícita per a una altra mena de felicitat, o encara més: potser la immobilitat representa la mentida o la mort. A Boston, Louise descobreix que el preu de la lucidesa és la incomoditat, que el fet que el seu pare sigui agradable, poc amic de les discussions i es complagui, com ella, en la moderació, no significa que tingui sentiments.

Com els personatges d'altres llibres de Jordi Coca, Louise viu en una quotidianitat grisa i vulgar, tot i que ella s'hi sent bé. És més propi d'aquest autor el personatge inadaptat i profundament infeliç que s'encarrega de fer veure a Louise que una mateixa aparença pot ser percebuda de diverses maneres. La incomoditat en les relacions humanes i la connexió oculta entre realitat i aparences són dos dels temes al voltant dels quals gira l'obra de Coca; a la seva última novel·la, *La japonesa*, els problemes de relació arribaven al límit -l'autisme-, i les aparences duïen el protagonista a confondre els trets de la raça oriental amb l'aspecte dels afectats per la síndrome de Down. Atesa la impossibilitat d'avançar més en aquesta direcció, Coca sembla haver optat per un canvi de sentit radical: un personatge tan feliç que frega l'obsessió. Però la direcció i el to són els mateixos.

En l'escriptura de Coca hi caben tots els matisos del gris. Narra unes situacions tan poc novel·lesques, utilitza una arquitectura tan tènue i un estil tan cautelós que no costa gaire esforç abandonar la novel·la a la meitat, com tampoc costa gaire acabar-la. El que diu de Louise es podria aplicar a l'autor: «Qualsevol sentiment, per lleu que fos, li semblava essencial».

Definitivament: llibre no recomanat a lectors que se sentin feliços *i que no vulguin deixar de ser-ho*. Un cop girem l'última pàgina, se'ns pot escapar la mateixa exclamació amb què Barbara Leaming va titular la seva documentada biografia de Rita Hayworth: *Si allò era felicitat...*